

*Emir Âlemi ve Maneviyatın Gücü*¹

Bismillâhîrrâhmânîrrâhim

Bir buçuk sene oldu, bu ilmî sohbetlere başlayalı.. Toplam 25 sohbet yapıldı, kaydedildi. Dinleyiciler memnun. Bundan dolayı Allah'a binler şükür diyorum. Fakat bu 25 programda biz daima belli bir kalıp içinde kaldık; isbat kalıbını geçemedik. Evet, iddialar oldu, isbatlar oldu, deliller geldi. Sürekli o kalıp içinde kaldık. Bir nevi determinizm çerçevesi içinde kaldık; onun dışına çıkamadık. Bu dar kalıptan canım çok sıkılıyordu. Dedim ki maneviyat ile ilgili bir program yapsak ve artık kalıplar içinde kalmasak, bu sayede sonsuzluğa doğru bir teneffüs, bir rûhî açılım yapsak diye.. Kur'andan, Risale-i Nurdan, hadisten, tarihî İslam kültüründen bir kısım notlar aldık. Ve işte bu sohbetin iskeleti.. Başlık şu:

Emir ve halk kavramı: Yaratma ve yönetme gerçeği

Biz şimdiye kadar ilmî çerçeve içinde kaldık, hâlk kavramı içinde kaldık. *Halk* kelime olarak şekli, kalıbı belli olan nesne demektir... Avama da halk denilmesi; fikir yapıları belli, çıkabildikleri mesafe belli, açılabilirleri saha belli; dolayısıyla onlara halk denilmiş, yani avama halk denilmiştir. Emir âlemi ise sonsuzluk ifade eder. Maneviyatın ve ilmin sonsuzluğunu, etkinliğini ve derinliğini anlatmak üzere bugün daha çok *emir* kavramı ve hakikati üzerinde duracağız. Emir kelimesi emîrden gelir.

Hani yetkili ve amir kişi, sonsuz fırsatlara sahiptir, sonsuz açılımlara sahiptir. Derinlemesine sonsuzluğa doğru istediği kadar genişleyebilir. Onun için ona emîr demişler, yönetici manâsında...

Kur'an-ı Kerimde bu kavram, başta yönetim, sonra olağanüstü durum, azap, kıyâmet, ölüm gibi değişik manalara geliyor. Biz bu mânâları incelerken işin esprisini, ortak noktayı bir miktar açmaya çalışacağız. Çünkü bu kavramların hepsinde bu incelik vardır. Ölümde de, kıyâmette de, azap manâsına gelen yönüyle dahi bu emir hakikatinde, mâneviyatın etkinliği, sonsuzluğu ve derinliği anlaşılıyor. Meselâ; emir kavramı, Âl-i İmran 128, 154, 159'da açıkça yönetim manâsına gelmiş. Bir kısım müfessir ve meâlciler yönetim mânâsına geldiğini bilmedikleri için oradaki emir kavramını iş manâsında anlamışlar. Âyete bakıyorsun; iş ne demek burada, hiçbir şey anlaşılmıyor. Hâlbuki yönetim manâsı verilseydi, bu ayetler net anlaşılmış olurdu. Şuradan hemen bir çağrışım ve çıkarım yapabiliriz. Eğer biz emir âleminde mâneviyatın gücünü yakalayabilirsek, mâneviyatta etkin olabilirsek ilimde ve yönetimde emîr ve amir olmuş oluruz, yönetici olmuş oluruz. Sonsuz imkânlarla sahip oluruz, nefes alabiliriz. Yoksa idare edilen mahlûk ve memluk olarak, halk gibi sürü kültürü içinde kalırız.

Kıyâmet ve ölüme de emir denmesi bu münasebettendir. Kıyâmet, bu daracık dünyanın yıkılması demektir. Burada kalıplar belli. Yaşayabileceğimiz imkânlar belli, çerçeve belli; o çerçevenin dışına çıkamıyoruz. Kıyâmet koptu mu yeni âleme çıkıyorsun, sonsuzluğa açılım oluyor, mâneviyatın gücü netleşmiş oluyor. Dolayısıyla Kur'an, kıyâmet için *Eta em-*

¹ Bu yazı, bir konferansın metnidir. Konuşma üslubu ile söylenmiştir. Değerli okuyucularımız bu kısmı bu üslup ile okusalar, bir sıkıntı olmayacağı kanaatindeyim. Belki bunda da bir hayır vardır. Çünkü memleketimizin %80'i kitap üslubuna alışık değildir. Konuşma üslubundan daha iyi anlıyorlar. Mesela ilmi bir kitap bin adet satmazken bir vaiz kaseti milyon dinleyici bulabiliyor.

ru'llâhi:(Allah'ın emri yakındır) felâ testa'cilûh: Onu acele istemeyin diyor. Aman kıyamet ne zaman kopacak gibi bir acelecilik yapmayın, diyor. Kur'anda 72 yerde bu emir kavramı geçmiş. Ben hepsini not edemedim. Fakat azap mânâsına gelen Mâide, 52; Âraf, 8 ve Hûd, 43 gibi örnekler verebiliriz. Onun için ölüm de emir kavramı içine girer. Kur'anda ölümün bir ismi *emirdir*. Allah'ın emri geldi, ruhları aldı diyor. Çünkü ölüm dünyanın dar çerçevesi dışına çıkmaktır, sonsuzluğa açılmaktır, başka geniş bir âleme çıkmak demektir.

Tipik bir kalıp, Kur'anda çok sık zikredilir; *Cenâb-ı Hakk arşa oturmuş, emri yönetiyor*, mealinde bir ayet var; çok yerde geçiyor. Meselâ Yunus, 3 ve 31; Ra'd, 31 ve 11; Nahl, 33.. Bu ayetin bir manası şudur: Kâinat sınırlıdır, arş sınırlıdır. Fakat arşı yönetmek sonsuzdur. Bak buradaki münasebet yine öyledir. Allah arşa oturmuş, emrini yönetiyor. Demek burada bir kalıp var; daima sonluyla sonsuz, dar dünya ile sonsuz dünya, sıkışmış kurallarla kurallarüstü bir hakikat bu ayetlerde görünüyor.

Ruh emirdendir, İsrâ 85'te geçiyor.. Ruh Allah'ın emrindedir, deniliyor. Demek eğer biz emri tam anlarsak, ruhun emirden olmasının ne demek olduğu anlaşılır o zaman. Evet, ruhta sonsuzluk var. Bedende kalıplar belli; 60 kg, 100 kg ne ise, kalıplarımız belli, ağırlığımız belli, imkânlarımız belli. Fakat ruhta sonsuzluk var.. Ruh emir âleminden geldiği için, ruhta sonsuz bir açılım, sonsuz imkânlar elde edilir, açılabilir, yapılabilir.

Demek emir âlemi, çerçevesi belli olmayan, sonsuz bir açılıma ve imkâna sahip olan âlem demektir.. Emir âlemi kavramı sık geçer tasavvuf kitaplarında. Ruh emir âlemindedir deniliyor. Yani ruhta sonsuzluk var, sonsuz imkânlar var, sonsuz açılımlar olur. Kim sonsuzluğu istiyorsa, açılımı istiyorsa, ebediyeti istiyorsa ruhu bedene tercih etmeli. Ruhun bedene tercihini anlattık, değişik sohbetlerimizde. Meselâ; $2 \times 2 = 4$ bir ruhtur, bir kanundur. Bütün kanunlar emir âlemindedir. Yani Allah emretmiş ki; iki tane 2 bir araya geldiğinde 4 etsin. Bu bir emirdir. Ama 4 kalem bir araya geldiği zaman o emrin halk kısmı, yani şekil kısmı bir araya gelmiş olur.

Demek $2 \times 2 = 4$ formülü soyut ve rûhâni bir boyuttur, bir kanundur, Allah'ın bir emridir. Allah öyle dilemiş, onun için kâinatta, her yerde $2 \times 2 = 4$ ediyor. Bunu satın almak mümkün değil. Bu bütün kâinatı satın almak kadar değerlidir. Fakat 4 kalemimizde bunu görebiliriz somut olarak. Dört insan bir araya geldi mi, onları somut olarak görebiliriz. Somut, beden gibidir. Emir; ruh gibidir, kanun; ruh gibidir. Biri sonsuzdur, biri sonludur. Ruhta kabiliyet itibariyle bu sonsuzluk olduğu için ruh yaratılmış değildir, demiş İbn Arabî gibi bazı âlimler.

Üstad Bediüzzaman ise, bir açıdan mahlûk değildir, mec'uldur, diyor. Onun için bizim bugün konumuz, daha çok bu kavrama dayanan keramet, mucize, metafizik dünyanın açılımları olacak..

İlk etapta insan irkiliyor. Acaba biz bilim dışına mı çıkıyoruz, gerçeğin dışına mı çıkıyoruz? Hurafelere mi inanıyoruz? Hayır, ruh seviyesine çıkmış bir insan, rûhî âlemlerle içli dışlı olmuş bir insan, mucize gösterebilir, keramet gösterebilir, olağanüstü her şey yapabilir; Allah'ın izin verdiği kadar. Nisa: 83. âyette şöyle deniliyor: ***Eğer karışık olan bir konu onlara gelse, Allah'a ve Resulü'ne danışmak tarzıyla ve onların bilgisine başvurmak tarzıyla, ulu'l emr (emir yetkisi olan kişiler) onu bilir.*** Bu ulu'l-emr kavramından şimdiye kadar hep siyasi yöneticiler anlaşılmalı. Üstad Bediüzzaman onu müctehitler olarak çeviriyor. Çünkü müctehitlerin sonsuzluğa açılmış kafaları var, bir rûhî yapıları var, manevi ve engin bir dünyaları vardır. Onlar işin geçmişle gelecekle ilgili irtibatını kurarlar, derinlemesine nüfuza sahiptirler. Onlar işlerin özünü ve ruhunu bilirler. Onun için müctehid, ancak ulu'l emirdir.

Biraz sonra emrin şeriatla olan ilgisini anlatacağım. Rûhî âlemle içli dışlı olan, rûhî fonksiyonları olan, ilimde râsih olmuş, kök salmış insanlar ancak içtihat edebilir. Böyle olmayanlar içtihat yapamaz. Yapsa da yüzeysel kalır, gerçeği göstermez. Neml, 33'te yetki mânâsında gelmiş bu emir kavramı. Ruh mânâsına Secde, 5'te, Talak, 12'de ve Câsiye, 18'de gelir. Meselâ; Cenâb-ı Hakk, Talak sûresi 12. âyette; *Allah O'dur ki yedi kat göğü ve yerden de bir o kadarını yaratandır. Allah'ın emri, (Cebrail vahiy getirerek) onların arasında iner (çıkartır.) Ki Allah'ın her şeye güç yetirdiğini ve Allah'ın her şeyi ilmiyle kuşattığını bilirsiniz*, diye buyuruyor. Yer ve Gökler, sınırlı, sabit bir kalıp. Fakat aralarındaki emirlerin işlevleri, gidiş-gelişleri, iniş-çıkışı sonsuz. Sürekli bir faaliyet, etkinlik ve sonsuzluk..

Şeriat da emir denilir. Hani bazılarına göre gericilik sayılır şeriat.. Çünkü şeriat deyince örtü, çarşaf, cami, minare, Ortaçağın kültürü gibi şeyler anlaşılır. Fakat Kur'an, *şeriat* kavramını, emirden bir şeriat olarak çeviriyor, tarif ediyor.

Yani İslâm şeriatında sonsuzluk var, rûhânîlik var, metafizik boyut var. Dolayısıyla şeriat hiçbir zaman gericilik olmaz. Bak; *Sümme cealnake âlâ şeriâtun mine'l emri*, deniliyor. Câsiye 18'de. *Seni emir âleminden bir şeriat üzere kaldık*, deniliyor. İslâm şeriatı ruhânî âlemle içli dışlı olduğu ve kutsallık boyutu olduğu için, sonsuzluk ifade eden emir âleminden geldiği için, İslâm şeriatı hiçbir zaman eskimez. Eskiye sadece şekillerdir, formlardır. Yani *halk* kavramıdır, onlar içtihatla, zamanla değişebilir. Fakat bu şeriatin ruhu, ilkesi, temel prensipleri asla değişmez. Çünkü onlar emir âleminden, sonsuzluk âleminden, vahiy âlemindedirler.

Kur'anda Şûra, 52'de: *Ve kezalike evhaynâ ileyke rûhen min emrinâ*, diye açıkça ifade ediyor. Buradaki ruh, vahiy mânâsında. Emirden bir ruh sana indirdik. Nasıl oluyor emirden bir ruh? Ruh, Allah'ın sonsuz yetkisini, sonsuz ilmini taşıyan ve içinize girdiği zaman düzenleme özelliği olan bir hakikat demektir. *Vahiy*, bir ruhtur aynı zamanda. Girdiği aileye düzen verir. Girdiği topluma düzen verir. Girdiği kalbe düzen verir, sıkıntı kalmaz, problem kalmaz, anarşizm kalmaz. Bu çok müthiş bir âyettir. Vahye *ruh* ismini veriyor. Ruh emir âlemindedir, diyor..

Demek sınırlı bir espi ve sınırlı bir ilham değil bu *vahiy*; sonsuz emir âleminden gelmiş. Demek İslâm dini, sonsuzluk ifade ediyor, Allah'ın sonsuz yetkisini ifade ediyor. Onun için eskimez ve her zaman canlıdır, verimlidir. Biyolojik hayat da öyledir. O da ruh gibi emir âleminden gelmiştir.

Soru: Şeriat emir âleminden dediniz.. Burada Kur'anın lafzının Peygamber'e, mânâsının Allah'a ait olması gibi şeriatın da o usulî bilgilerinin Allah'a ait olması, emir âleminden olduğunu gösteriyor. Fakat bazı kurallarının çünkü evrensel ama yine özel toplumlara hitap eden ve insanlara hitap eden şekilde geldiği için bir mânâda somutlaşmış olmuyor mu? O mânâda şeriatın ruhu emir âleminden ama bazı ilkelerin yansması halk âleminden olabilir mi?

B. Sağlam: Şimdi, bir örnek gösterelim.. Bak Pakistanlılar ayrı örtünür, Araplar ayrı örtünür, Türkler ayrı örtünür. Ama hepsinde namusu muhafaza, kadını koruma manası var. Burada şekil çok önemli değil. Kimisi camiye dört köşe yapar, kimisi yuvarlak yapar, kimisi üçgen yapar.

Burada şekil önemli değil. Yani hepsinde ibadet mânâsı, rûhânî açılım varsa, bu emir âleminden bir şeriat demektir. Onun için şeriat eskimez diyor, Bediüzzaman muhtelif risalelerinde. Evet, din ve dinin kutsal hukuku, emir âlemini içeriyor. Emir âlemi sonsuz yetki ve açılım demektir. Sonsuz boyutları taşıyor. Dolayısıyla şeriat daima geçerlidir. Yani 1000 sene önceki

güller şimdiki güllerden kötü değillerdi. Gül güldür. Sadece mevsimine göre, iklimine göre şekil değiştirir.. Gülün kalitesi ise her zaman aynıdır.

Kur'an, Fussilet, 12'de, Talak, 12'de semâvattan bahsediyor. Hani 12 aya işaret ediyor ya. Bu semâvat bahsi genelde hem Talak suresinde hem Fussilet 12. âyette geçmiş: *Her göğe emrini Allah vahiy ediyor*, deniliyor. Burada Allah'ın önemli bir yaratma biçimi anlatılıyor. Şöyle ki; her semâ bir âlemdir. İnsan da bir âlemdir, onun göğü beynidir. Dünyanın göğü atmosferdir. Galaksinin göğü belki başka bir âlemdir. Daima Allah bu iki kavramı üst üste getirir. Alta, şekli belli olmuş bir âlem; üstte sonsuzluk ifade eden yuvarlağımsı bir beyin veya bir atmosfer veya bir semâvat.. Allah, her âlemi onun semasından yönetiyor. Allah vahiy ediyor; o âlemleri yönetiyor, onları düzenliyor.

Emrin karşıt kavramı sünnettullahtır; bu ise değişmeyen yasalar demektir. Kur'anda Peygambere dahi *Sen Allah'ın sünnetini değiştiremezsin* deniliyor. Ama Peygamber mucizeler göstermiş. Allah'ın tabii kanunları demek olan sünnetini değiştirmiş. **Bunu nasıl anlayacağız?**

Eğer mahlûkat seviyesinde isen değiştiremezsin. Ama emir âlemi ile temasa geçmişsen, ulu'l-emir olmuşsan değiştirmeye yetkin oluyor, değiştirebiliyorsun. Peygamber beşer olarak, insan olarak Allah'ın tabii kanunlarını değiştiremez. Fakat ulu'l-emir yetkisiyle, peygamber kişiliğiyle değiştirebilmiş.

Bu çok önemlidir. Yukarıda ulu'l-emir içtihat edebilir dedik ya. Yani biz mahlûkat olduğumuz itibariyle, Allah'ın yerçekimini hiçbir zaman değiştiremeyiz. Fakat veli olursak, o sonsuz âlemlerle temasa geçebilirsek, emir kavramından bize de bir nasip gelmiş olursa, o zaman biz hiçbir zaman sıkışmayız. İstedığımız zaman –eğer Allah izin verirse- mevcut şartların üstüne çıkarız. Yani böyle bir imkan var..

Emrin zıddı sünnettullahtır dedik. Sünnettullah, bir alttaki insanlar tarafından değiştirilemez. Fakat emir hakikatıyla ve emir âlemiyle temasa geçmiş insanlar sünnettullahı değiştirme yetkisine sahiptir. Çünkü onlar kendi nâmına yapmazlar. Emir sahibi olan Allah nâmına o işi yaparlar.

Vahiy ve Medeniyet isminde bir kitabımız var. Orada Ra'd sûresinin tefsirinde; kâinatta ne kadar mucize, ne kadar sünnettullah, dengeli bir şekilde anlatılmış Kur'an tefsiri içinde. Yani bu nazarla sûreyi okursanız; baştan sona kadar; kâinatta işler yarı yarıya sünnettullah çerçevesi içinde; yarı yarıya da mucize tarzında olduğunu görürsünüz. Yani Cenâb-ı Hakk âdildir; her şeyi dengeliyor. Bir el sağ, bir el sol, bir işi mucizeli, bir işi sünnettullah, kanun çerçevesi içinde.. Fakat bir açıdan bakarsanız o mucizevî işlerin de kendine göre bir kanunu var. O kanun olan sünnettullahın da mucizevî boyutları var.

Evet, yerçekimi bir kanundur, her zaman her yerde çeker; ama yerçekimi öyle büyük bir nimettir ki, o nimetler içinde ayrı bir mucizelik var. Cenâb-ı Hakk her şeyde işi dengeliyor. Meselâ sağ elimiz kesilse, yemek yiyemiyoruz, yazı yazamıyoruz. Beyin hemen bir keramet gösteriyor; sol ele yeni yetkileri ve yeni imkânları veriyor. Dolayısıyla sol elle yemeye başlıyorsun, sol elle yazmaya başlıyorsun. Sol elini sağ elinden daha fonksiyonel bir halde kullanma imkânına sahip olabiliyorsun. Çünkü sağda sol var, solda sağ var. Her kadın biraz erkektir, her erkek biraz dişidir, doğurgandır. Yani kâinatta bu şekilde zıtlar var, kavramlar var, dualite var. Demek bu taraf, % 100 bu şekildedir; öteki taraf % 100 şu şekildedir, diyemiyoruz. Her işin içinde o % 50-% 50 oranlar genel olarak muhafaza ediliyor.

Meselâ beyinle ilgili tipik bir örnek: Her hücremiz bir beyin gibidir. Vücudumuz halk, kalıbı belli, şekli bellidir. Mahlûkattır, yaratılmıştır. Fakat beynimiz yuvarlak ve işlevi soyut olduğu için beynin çalışması emir âleminde. Yani neyin ne zaman hatırına geleceği, hafızayı koruyup koruyamayacağı, bilgi sahibi olup olamayacağı tamamıyla Allah'ın elinde.. Beyinde kurallar tam belli değil. Beyin yuvarlaktır. Beynin çalışması emir âlemine ait olduğundan kuralları tam belli değildir. Onun için meselâ; sinir hastaları emir âlemiyle temas ettiklerinde dualarla, türbelerle, veliler tarafından okunmakla iyileşebiliyor. Ama meselâ; kanserli bir durum iyileşmiyor. Çünkü kanser, emir âlemiyle ilgili değil. O daha çok şekli şemâili belli bir hastalıktır, maddi bir özelliktir.

Gerçi burada da bir emir boyutu var. Meselâ Hz. Peygamber, öyle hastalara dua etmiş ki; onlar maddeten de hastaymışlar, iyileşmişler. Çünkü Hz. Peygamber (a.s.m.)'in emir âlemi ile olan teması çok yüksek. Yani o maddeye de, şekli belli olan âleme de tamamıyla hâkimdi. Fakat ölçüleri biz burada tam belirleyemiyoruz. Onun için ölçüler koymayalım ki biraz rahat nefes alalım. Biz de o emir âlemine doğru engin bir seyahat yapabilelim, bugünkü dersimizin de amacı yerine gelmiş olsun.

Bak dünyanın şekli şemâili belli. Fakat atmosferin şekli şemâili belli değil. Nerede ne zaman fırtına esecek, nasıl yön değiştirecek, nerede yağmur yağacak, ancak Allah biliyor, O yönlendiriyor. Dolayısıyla Kur'an, yeryüzünde olan işler, sünnetullah tarafından oluyor diyor; hava âleminde olan işler (eskiden gemiler yelkenliydi yelken de rüzgâra bağlıydı) Allah'ın emriyle giderlerdi. Kur'anın tâbiriyle atmosfer bir nevi Allah'ın emridir, askeridir. Kaidesi ve kuralı tam belli değildir; Allah istediği şekilde onu yönlendiriyor. Hayat da böyle.. Meselâ hücre içinde DNA tarafından insanın geçmiş ve geleceği hatta bütün varlığın geçmiş ve geleceği kayıtlıdır, intizamlıdır. Neyi ne zaman doğuracağı bellidir. Hayat emir âleminde. Onun için hayata tam müdahale edemeyiz.

Atmosferin oluşumunu da rahmetli Nurbaki hoca kendi kitabında çok güzel anlatmıştı. O gazların oranları, gazın dünya üzerine çökmemesi veya uzaya uçmaması başta olmak üzere; o oranların, hayata elverişli olması gibi yüzlerce, binlerce böyle mucizevî boyutlar var atmosferde. Üstad Bediüzzaman atmosferdeki bu duruma işaret ederek; hava emir âlemidir, toprak hıfz âlemidir, ışık ilim âlemidir, su rahmet âlemidir, diyor.

Demek biz müminler önce kendimize şu temel bilgileri ezberletmemiz gerek: Kâinatta *halk* var, *emir* var. Oranlar %50-%50'dir. Fakat nerede, ne zaman ve oranlar birbirine karışık olduğu için ölçüyü tam tutturamayabiliriz. Daima maddeten sebeplere başvuracağız, halkın gereği, sünnetullahın gereği ne ise onu yerine getireceğiz. İmkânımız bittiği zaman da şifaya, olağanüstü duruma, emir âlemine, mucizeye, keramete başvuracağız. Meselâ bir hastalığımız olduğu zaman doktora gideceğiz, bu Allah'ın bir yasasıdır, Allah'ın yasasına uymak farzdır, diyeceğiz. Ama şifayı Allah'tan bileceğiz. Çünkü şifa içinde öyle sonsuz kompozisyonlar var ki, bakıyorsun emir âleminden bir yetkiyle olabilmiş; ilaç orada bahane kalıyor.

Dualar da öyle. Asıl olan fiilî duadır. Çünkü biz dünyada yaşıyoruz; dünyanın kalıpları, kanunları, çerçevesi belli. Fakat fiilî dua bittikten sonra manevi duanın da sonsuzluğa açılan bir kapı olduğunu bilmemiz lâzım. O sonsuzluk içinde nefes almamız lâzım. Ve bizim inanmamız lâzım ki; asıl yetki Allah'ın elindedir; o vermedikten sonra işler olmaz. Kerametler, mucizeler haktır, emir âleminde. Sonsuz bir âlemin belirtileridirler. Ama Cenâb-ı Hakk, kerametlerle yaşayın, mucizelerle yaşayın demediği için biz Allah'ın emrine uyarak fiilî dualarımızı, pratik dualarımızı yapacağız. Sıkıştığımız zaman olağanüstü bir icraat isteriz Allah'tan, bir kapı isteriz bize tecelli etsin diye.

Kuantum fiziğiyle ilgili gelişmeleri medyadan, değişik kitaplardan öğrenmişsiniz. Birkaç kitap piyasaya çıktı. Atomun fizik olarak kalıbı belli, enerjisi belli, protonları belli, elektronları belli.. Fakat atomun parçacıklar kısmında kuantum fiziği dedikleri alanda, orada hangi parçacığın ne zaman, hangi şekilde görüneceği belli değil.

Parçacık var bir an çubuk gibi gözüktür, 1 saniye sonra yuvarlak olarak gözüktür. 1 saniye sonra dalga olarak gözüktür. Bir bakıyorsun parçacık olarak gözüktüyor. Sürekli şekil değiştiren ve emir âlemini bildiren, emir âlemine bakan bir boyut var her şeyde; atomda bile.. Çok ilginçtir ki o parçacıklara dalga olarak bakmak istiyorsan dalga oluyor. Parçacık olarak görmek istiyorsan sana kendini parçacık olarak gösteriyor. Çubuk diye görmek istiyorsan çubuk olarak gözüktüyor. Beynindeki talebin, niyetin, duan o âlemi etkiliyor.

Bu çok önemlidir. Yani burada biz fiziği inkâr etmiyoruz, fizik var. Altın altındır, karbon karbondur, hidrojen hidrojenidir, oksijen oksijendir. Fakat bu altınların sabit, şekli belli, *halk* dediğimiz çerçevesi dışında hemen bir altında, arkasında sonsuz bir âlem var; parçacıklar âlemi; adeta emir âlemiyle hareket ediyorlar; geziyorlar, tozuyorlar, kâinatın bütün diğer atomlarıyla etkileşim içindedirler. Onun için materyalizmin temeli, kuantum fiziği sayesinde tamamıyla yıkıldı. Eski insanlar sanıyordu ki; her şeyin kalıbı belli, her şeyin kuralı belli, sebep-sonuç %100 birbirini etkiliyor, gerektiriyor. Öyle değil sadece. Sebep de sonucu etkiliyor. Sonuç da sebebi etkiliyor. Yani iş yine emir âlemine, son karar emir âlemine kalıyor.

Dolayısıyla bir duayla şifa olur mu? Olur, ama biz gene de ilâç almalıyız, doktora gitmeliyiz. Çünkü o da Allah'ın bir emridir. Yani atomun sabit kısmı da Allah'ın bir emridir, ona da riayet etmemiz lâzım. Hiçbir zaman Cenâb-ı Hakk altını karbon yapmıyor. Milyarlarca senedir altın altındır, karbon karbondur. Ama o atomların bir alt dünyasına bakıyorsun ki; sürekli bir etki, sürekli bir tesir, metafizik âlemden bir beslenme var. Bizim dünya işlerimiz de aynı atom gibi; bir açıdan kuralı belli, kaidesi belli, kim alacak, kim verecek, kimin rızkı dar, kimin rızkı bol, hepsinin kalıpları belli. Fakat bu kalıplar bellidir diye hepten kendimizi mahpus görüp hiç nefes almayacak değiliz. Sonsuz bir âlem var önümüzde, bir emir âlemi var. Onunla temasa geçerse ibadetle, duayla, diyanetle, çileyle değişik başka imkânlarla, bizim elimiz de şifa verir Peygamber eli gibi ki evliyalarda olan budur. Bizim duamız da tesir eder.

Evet, iman başlı başına bir mucizedir. İnansan ki yarın bu işin olacak. Beklenmedik bir şekilde senin o işlerin oluyor. Ama ümitsiz olursan, galiba olmayacak dersen o iş olmuyor, dersen; imanın yarınki işlerin koordinasyonunda tesirli olabiliyor.

Hulâsa: Kâinat sınırlıdır, maddi şekliyle, kalıplarıyla.. Fakat kâinatta olan biten işler sonsuzdur. Kur'an-ı Kerim Allah'ı tarif ederken; *O her gün yeni bir şe'ndedir*, diyor. İşte harikalık burada..

Kâinat sınırlı olduğu halde açılımlar, işler, şunat, dualar emir âlemine açılır. Emir âleminin etkinliği sonsuzdur. Ve kâinat sınırlılığıyla beraber, Allah'ın sonsuzluğuna bir âyine olabiliyor.

Ayhan Songar'ın bir kitabında okumuştum; vücudumuzdaki bilgi işlem hacmi 10 üzeri 79 olup kâinattaki bütün atomlardan fazladır. Atomlar sabittir, *halk âleminde*; kuralı, çerçevesi belli. Fakat bilgi işlem, emir âlemiyle olduğu için sonsuzluk ifade ediyor âdeta, sonsuza açılıyor.

Beyin emir âleminde derken, beyinde hiçbir sabit kaide, kural yoktur demek istemiyoruz. Beynin de kendine göre sabit bir kâidesi, kuralı vardır. Hatta atmosferin de bu sene ne kadar

yağmur yağma ihtimali var, az çok bilinir. Ama her zaman tutmuyor. Bulutlar Türkiye üzerinden Ege'ye gelirken, birden başka bir alandan bir fırtına eser, o bulutları Yunanistan'a götürebilir. Beynimiz de öyle, aldığımız gıdaya göre şekil alır, şifa bulur, ilaçlara göre şekil alır. Ama hiç beklenmedik bir yerde bir bakıyorsun önüne bir güzellik çıktı, seni âşık etti, evliya etti. Bir kelimeyle bile, bir duayla bile beyin etkilenebilir. Onun için hadiste; kalp Allah'ın iki parmağı arasındadır, denilir. Hatta kalbe kalp denmesinin sebebi, sürekli değişebilir özelliği olduğundandır. Kalp, inkilâp aynı kökten gelir. Sürekli değişebiliyor.

Bu emir âlemine temas etmiş, emir âlemiyle içli dışlı yaşamış büyük evliya insanlar var. Onların Türkiye'de, değişik İslâm memleketlerinde türbeleri var. Meselâ ben bir tanesini Ayhan Songar'ın kitabında okumuştum. Ayhan Hoca kendisi de inanıyor buna. Bak, fizikçi, fizyoloji ilmini almış bir insan ve biyoloji üzere tedavi yapan bir insan olduğu hâlde kendi bazı hastalarını Afyon'a Karaca Ahmet türbesine gönderiyordu. Bu türbenin bir benzeri bizim köyde var. Benim 18. kuşaktan dedem. Bir türbesi var; oda gibi, karanlık bir yer. Bir zincir var orada.. Eskiden insanlar öğrenmişler. Şizofren insanlar gelir. Elbiselerini çıkarıp, atıyorlar. Bir gece çırılçıplak o zincire bağlanırlar. Sabahleyin 'Elbisem nerede, ben örtünmek istiyorum' diye şifa bulup çıkıyorlar. Ben 10 seferden fazla bu meseleyi kendi gözümle gördüm..

Diyebiliriz ki; türbeler şifa verir mi vermez mi tartışması şuna benzer; komünistlere göre, ateistlere göre şifa vermez. Çünkü her şey kaidesi kuralı belli.. Onlara göre karbon karbondur, altın altındır. Atomda hiç değişme olmaz. Fakat kuantum fiziğine göre bakarsan her an her şey değişiyor. Metafizik bir âlemde gaybî bir el tarafından sonsuz bir kudret ve güçle her an her şey değişebilir. Onun için ümitsizlik kadar kötü bir şey yok. Ümitsizlik şeytandandır, umut Rahmandandır mealindeki hadisi hatırlayın.

Ümitsizlik şudur; kendini sabit kâideler içinde hapsolmuş olarak görüyorsun. Hiç çıkış imkânı yok. Artık bir ebedî hapisteyim diye inanmaktır ümitsizlik. Ama emir âlemine göre bakarsan; biz şimdi hapse de düşsek, ömür boyu hapis cezasını da alsak, sürekli inanacaksın ki; metafizik bir sebep, bir etken gelir beni bu hapisten çıkartır, ben gene hürriyetime kavuşurum, diyeceksin.

Geçenlerde Nedâ Hanım soruyordu. Mutasavvıf bir kadıncağız var; Moral FM'de program yapıyor; o söylemiş; insanda sır diye bir latife var, çok derinlerde.. *Sır emir âleminde, akıl halk âleminde*. Çünkü aklın ölçüleri belli.. Bak çok ilginç. Belki o kadıncağız farkında değil ne dediğinin. Ama tasavvuf kültüründe böyle bir bilginin olması ilginç.. Aklın kalıpları ve şekli belli, gideceği alan belli, yapacağı işler belli, imkânları belli. Fakat sır ve kalbin içi sonsuz âleme açılıyor, emir âlemine açılıyor, Allah'ın mucizevî işlerine açılan bağlantısı var. Orada her an her şey olabiliyor ve daima güzel şeyler oluyor. Demek emir âleminden bir şey geldiği zaman sonsuzluktan geldiği için hep güzeldir. Çirkinlik mahlûkatın dar çerçevesi içinde vardır. Sonsuzlukta çirkinlik yoktur. Sonsuzlukta öyle bir güzellik var ki; bu mahlûkatın daracık şekillerini, çirkinliklerini giderebiliyor, tedavi edebiliyor, güzelliğe çevirebiliyor.

Ben ilâç alan bir insanım. Kemal kardeşim; bu adam bu kadar bilgilidir, bu kadar inançlıdır, Risale-i Nur okumuş, Kur'an okumuş, tefsir yazmış; niye ilaç alıyor, diye soruyor.

Samimi söyleyeyim: Ben şimdiye kadar ilim uğruna daima kendimi sabit kurallar ve isbat edilmiş bir çerçeve içinde hapsettim. Hiçbir zaman keramete, mucizeye, metafizik eğilimlere açılmayı düşünmedim. Artık geçen hafta bu programı hazırlarken dank etti kafama.. Bırakıyorum dedim her şeyi; sebebi de, parayı da, dükkânı da, çoluğu da çocuğu da her şeyi bırakıyorum. Kendimi emir âleminin sonsuz dünyasına bırakıyorum. Ya Rabbi! Sen sonsuzsun, inanı-

yorum ki (gerçekten inanıyorum şimdi,) her an her şey olabilir. Yani bugün fakirsin yarın zengin olabilirsin. Bugün hastasın, anında şifa bulabilirsin. Bu iman dahi sonsuz bir hazinedir benim için. Ve ben bunu isbat edebilirim de; fakat kendimi yine dar kalıplara atmak istemiyorum. Paradoks gibi olur o zaman.

Gerçekten, bak camiye gittiğiniz zaman, işi düşünmediğiniz zaman, o caminin manevi atmosferi içinde bir Kur'an dinlediğiniz zaman; ölümü, kıyameti, metafizik âlemi düşündüğünüz zaman, önünüzde sonsuz bir âlem, sonsuz bir imkân açılıyor. Sonsuz imkânlar açılıyor. Bir üfürükle işler dönebiliyor, bir dua ile işler düzelebiliyor. Bir inançla işler düzelebiliyor. Eşiniz kötüdür, bir dua edersiniz iyi olur. İşiniz doğru gitmiyor, bir dua edersiniz iyi gider. Eğer böyle sonsuz bir inanç bizde varsa.. Fakat tabii arkada sünnetullahın da bir realite olduğunu unutmamamız lâzım. Ama bilin ki; sünnetullah, Allah'n sonsuz yetkinliğine göre dar bir çerçevedir, fizik dünya kalıpları içindedir. Bütün gökler ve maddi âlem Allah'ın arşına göre; çö-lün içine atılmış bir yüzük gibi kalır. Ayrıca dünya, kâinat içinde çok küçüktür.

Kâinat bilindiği kadarı ile 20 milyar ışık yılı mesafesindedir. Dünyamız 40.000 km'dir. Işık 1 saniyede dünyamızı 8 kere dolaşabiliyor. Kâinatın büyüklüğünü düşünün. Yani bizim, dünyada kendimizi boğdurmamız, sıkıştırmamız, bu sebepler hapsinde kendimizi ezmemiz yanlıştır. İslâm, vahiy, şeriat bize emir âlemini gösteriyor, sonsuz bir âlemi gösteriyor, ucu bucağı olmayan bir mutluluk gösteriyor. Ciddi söylüyorum; bu mesele, sırf bir tercih meselesi değil.

Hadi size bir fıkra anlatayım. Köylüye sormuşlar; atla katır arasındaki fark nedir? Bilememiş katırın babası eşektir, atınki attır. Akli yetmemiş köylünün. Bu sefer kalbiyle cevap vermiş, vallahi demiş farkı bilmiyorum; ama atın hâli bambaşkadır, demiş.

Demek kalp seziyor. Gerçekten bu asrın en büyük bedbahtlığı, kalp hayatının, manevi hayatın, emir âlemiyle ilişkilerin sıfır olmasıdır. Yani ben şimdi size bilimsel bir nükte anlattım kuantum fiziğinden, hoşunuza gider; çünkü nasılsa bilim dünyası kuantumu kabul ediyor. Milyonlarca veli gelmiş, 124.000 peygamber gelmiş. Hepsi mucize göstermiş, hepsi metafizik icraatlar yapmış, hepsi cemaatler yetiştirmiş. Hayvanlık seviyesinde olan bazı insanları melekler seviyesine çıkartmışlar. Bunu anlattığım zaman yine acaba deriz.

Çünkü bu asır bizi materyalist yapmış, halkın en süfli tabakasına indirmiş. Hepimizde bu hastalık var. Maneviyatımız, kalbimiz kördür. Ben kendi nâmıma itiraf ediyorum; sizi ise bilmiyorum.

Bu asır materyalist bir asırdır, deccal asırdır, kör asırdır. Maneviyat gözükmüyor, emir âlemi gözükmüyor, sonsuzluk gözükmüyor. Gözükse de biz ona yorum getiriyoruz kendimize göre. Bir yorum getirmek demek, o kerametini, o mucizenin, o manevi gücün kerametini azaltmaz. Ne dedim? Mahlûkatın da içinde mucizeler var. Yani her mahlûkun, şekli, kâidesi, kuralı belli. Her şeyin bir mucizevî boyutu olduğu gibi her kerametini, her manevi emrin de bir kuralı kâidesi olabilir. Bu, onun sonsuzluğunu, güzelliğini, harikalığını olağanüstülüğünü bozmaz, ona aykırı değildir. Yani ne dedik; sağ da var sol da var. Ama sağ içinde bir sol el var, sol el içinde de saklı bir sağ el var. Kâinat böyledir. Dünyada âhiret hayatını yaşayabilirsiniz, cennet hayatını yaşayabilirsiniz. Âhirette de istediğimiz zaman, özlediğimiz zaman dünya hayatını yaşayabiliriz. Benim canım dünya hayatını istiyor derse, al yaşa der Allah. Öyle de mümkündür..

Evet, ne demiştik? Bak, hepimiz genciz, burada pek ihtiyar kimse yok benden başka. İnsan dost arar. Eşten, akrabadan ayrı olarak gönlünü onunla paylaşacağı bir dost arar.. Çünkü dostluk, metafizik bir kavramdır, manevi bir kavramdır, kâidesi kuralı belli değil.

Yani hanginiz dostunuzu kâidelere göre seçiyorsunuz? Hayır. Bir insanı gönül sevdi mi onu dost yapıyorsunuz. İşte en büyük dost Allah'tır. Bu maneviyata açılırsanız, keramete, metafiziğe, gaybî boyutlara, sonsuz varlığın enginliğine inanırsanız, sonsuz varlıklı bir dost bulmuş olursunuz. Ölümünüze de çare, hastalığınıza da çare, derdinize de çare, bilgisizliğinize de çare. Sırf bu imanla bir insan yaşadığı zaman, bütün duyguları açılmaya başlar. Bizde duygular bir çiçek gibi saklı olarak filizlenmek bekliyor. Ama ümitsizlik, o dar dünyanın kalıpları, sürekli olarak o çiçekleri eziyor.. Çiçek çünkü sonsuzluk ifade ediyor.. sonsuzluğa açılıyor..

Ama şartlar, sıkıntılar, borçlar, kredi kartları, bunların getirdiği sıkıntılar ve bunun sonucu ortaya çıkan dedikodular, dünyanın o şeytanî daracık kalıpları, sürekli o çiçekleri (meselâ zekâ bir çiçek, sevgi bir çiçek, binbir tane ismini bilmediğim çiçekler var vücudumuzda) o çiçekleri öldürüyor veya taş altında bırakıyor. İman geldiği zaman o ümitsizlik, o dar kalıplar kırıldığı zaman zekâ 1 milimse, 1 gram ise, 100 kg.'a çıkıyor. Şefkat, sanat 1 gr. ise 100 tona çıkıyor. Sonsuz bir açılım oluyor. Ve insanın gerçekten insan olduğu ancak o şekilde anlaşılır.

Ben eskiden beri çok merak ederdim: Din bu kadar sahipsiz, bu kadar hurafeler bulaşmış, bu kadar yanlış insanlar dini su-î istimal ediyor. Her gelen içine biraz pislik atıyor, bir bozukluk atıyor. Buna rağmen din nasıl ayakta duruyor? İşte din bu şekilde ayakta durmuş. Metafiziğe açılan bir boyutu var, kutsallık boyutu var, emir âlemiyle temas eden bir boyutu var. Hiç bir şey onu öldüremez. Bütün insanlar birleşse, yeryüzündeki bir sinek türünü mahvedemezler. Amerikan ordusu, Rus ordusu, hepsi bir araya gelse yeryüzündeki sinekleri imha edemezler. Bu bir kâidedir, herkes bunu biliyor. Çünkü hayat emir âleminde geliyor, metafizik bir boyutu var. Dünyanın bütün ilaçlarını kullansan dahi, kalbimdeki sevgiyi veya düşmanlık duygusunu imha edeyim desen, edemezsin. Yani bütün doktorlara gitsen, bütün eczaneleri tüketsen kalbindeki o İlâhî yazılımı silemezsin. Kutsîlik, metafizik âlemlerle temas ihtiyacı, bir yazılımdır.

Allah insanı yaratırken, onun beyninde, kalbinde insan mutlaka kutsala inanmalı, metafizik bir âleme açılım yapmalı, emir âlemiyle temasa geçmeli, kendini düzenlemeli, diye o insanın beyninde bir yazılım yazmış. Çevre ve dinsizler o yazılımı hiçbir zaman silemediği için din ayakta duruyor ve din hiçbir zaman ölmüyor, hatta gittikçe genişliyor. Bunu dinsizler bildiği için, fikren dini öldüremediklerinden bu sefer ahlâksızlıkla, çıplaklıkla, rüşvetle, siyasetle, başka oyunlarla dini öldürmeye çalışıyorlar. Çünkü o duyguyu fikren öldüremediler. Beşerin kalbindeki o yazılımı silemediler.

Sen arıları durdurabildiğin kadar durdur, arı yine gidip bal yapacak. Yine 1 km'lik mesafeye gidecek, çiçeklerden bal toplayacak, su içecek gelecek. Çünkü beyninde o bir yazılımdır. O yazılımı kimse silemez. İnsanın kalbindeki inanç da, din de, emir âlemiyle temas da kutsal bir değere inanma ihtiyacı da aynı o şekilde bir yazılımdır. O yazılımı silemedikleri müddetçe kıyamet kopmaz ve din ölmez. Bir şartla yapabilirler; o duygunun alternatifi olan cinselliği devreye sokuyorlar.. Cinsellikten kasıt fuhuş ve açık saçıklık.. Çünkü o da bir yazılımdır.

Allah insanı yaratırken, türün bekası için cinsellik yazılımını yaratmıştır.. Adam onu tahrik ediyor, ajite ediyor, şırınga yapıyor, reklam yapıyor, bir sürü propaganda yapıyor. O cinsellik yazılımı, inanç yazılımını devre dışı bırakabiliyor bazen. Yoksa başka bir silahla kalb ve imana karşı koyamazlar. Yani topla tüfekle atom bombasıyla insanın kalbindeki inanç ihtiyacını, metafizik âleme açılımını silemediler. Mecburen insanın bedeninde yazılmış başka bir programı ajite ederek, yıpratarak insanı öldürmeye çalışıyorlar. Onun için ne deccal ne Ebu Cehil ne Ebu Leheb hiç kimse dini öldüremedi. Fakat Ye'cuc Me'cuc tehlikesi var. Bediüzzaman bundan çok bahsediyor; ahirzamanda Ye'cuc Me'cuc tehlikesiyle din elden gider, diye endişe

ediyorum, diyor. Demek en büyük tehlike Ye'cüc Me'cüc. En büyük mesele şimdi Ye'cüc Me'cücdür.. Bu bela şudur: Tamamıyla hayvânî yaşayan, insanî değerleri unutmuş, günü birlik bir hayat süren, namussuz, düğünsüz, evliliksiz, yani dinsiz, ailesiz bir toplum..

Yani rivayetlerin tevil ve manasını anlamadan anlattıkları gibi Yecüc Mecüc böyle hurafevârî bir şey değil. Yecüc-Me'cüc yine insandan çıkacak. Ye'cuc Me'cucun aslı gene insan kabileleridir; insan topluluklarıdır. Fakat bu tehlike, tamamen kutsal değerleri yani insanın emir âlemi ile olan bağı kopardıkları için insanlığın kıyameti o şekilde kopmuş olur.

Kur'anda iki temel kavram tekrarla işleniyor; biri takva, diğeri iman.. *Takva* halk âlemine göredir. Çünkü dünyada kaide kural belli.. Mesela bir insanın alabileceği zenginlik belli, yiyebileceği yemek belli, yatması belli, kalkması belli, yaşam süresi belli, günahlar belli, sevaplar belli.

Bu dünyada biz takvadan sorumluyuz. Onun için Kur'an takva üzerinde çok duruyor. Takva, dünya içindir; ahirette takva diye bir kavram yok. Aman ben günah işlemeyeyim, ama sınırı aşmayayım demek yok orada. İstesen de aşamıyorsun orada. Demek ahirette takva kavramı yok. Takva korunmak, sınırı aşmamak demektir. O, bu dünya içindir, sınırı belli dünyada takva lazım. Takvası olmayanın imanı da olmaz.

Çünkü 1. sınıfı atlamayan, 2. sınıfa geçememiş olur. Önce sebeplere başvuruyoruz, dünyanın çizgilerini tanıyoruz, o çizgilere göre adım atıyoruz sonra imana geçiyoruz. İman emir âlemiyle ilgilidir, sonsuzlukla ilgilidir, iman sonsuzdur.. Bir iman ki sonlu ise, işte o iman geçerli bir iman değildir; emir âlemiyle ilişkisi yoktur. Size bir örnek vereyim: Hıristiyanlar niye saptı; İsa Allah'tır dedikleri için.. Hâlbuki İsa sınırlıdır, evet büyük bir peygamber, her şeyi mucize, her şeyi emir âlemi, o kadar şekilsiz, biçimsiz yaşamış ki sonsuzluk ifade ediyor. Ama onlar bedene ruh dedikleri için, İsa Allah'tır dedikleri için cehennemlik oluyorlar. Bir iman ki sonsuz değilse o insanı kurtarmıyor. Bu çok önemli.. Bunun için Allah hakkındaki diğer sohbetleri ve diğer makalelerimizi hatırlayalım. Eğer biz Allah'a inanıyorsak; Onun sonsuz gücüne, sonsuz emir âlemine, sonsuz imkânlarına, sonsuz ahiretine inanmamız lazım. Ve Onu itham etmememiz lazım; acaba bana yardım eder mi? diye...

Sen bu aşkın âlemlerle temasa geçtiğin zaman zaten sonsuz imkânlar sahibi oluyorsun, her şey senin oluyor. İman öyle bir güç ki; her şeyi senin eline veriyor, her şey senin oluyor o sayede. Her şeyin alternatifi var, imanın alternatifi yok. Çünkü sonsuz bir değerdir, sonsuzun alternatifi olmaz. Allah sonsuzdur, ikinci bir Allah olmaz. İman da sonsuz bir kavramdır onun alternatifi olmaz. Onun için; ne kadar dar düşünmüşüz, ne kadar küçük düşünmüşüz, diye sürekli kendimizi testten geçirmeliyiz. Risale-i Nur'da geçiyor: Bir köylüye sorsan; Sultan Abdulhamid ne yapıyor? Galiba bulgur çorbasını pişiriyor, der. O padişahı o kadar algılıyor.

Biz iman konusunda sürekli mesafe almalıyız, sürekli hız almalıyız, sürekli emir âleminin o sonsuz katmanlarını gezmeliyiz, hissetmeliyiz, yaşamalıyız.. Nefsimizi ve daracık kalıplarımızı ona göre adapte etmeliyiz ki darbe yemeyelim. Çünkü sonlu bir iman darbe yedirtir. Mesela müşrikler de inanıyor; fakat cehennemliktirler.. Niye cehennemlik oluyorlar? Çünkü sınırlı bir Allah'a inanıyorlar. Bu dar ve sınırlı düşünce hastalığı çok yaygındır, her cemaatte her kesimde biraz var; sınırlı bir Allah'a inanmak, Allah'ı itham etmek, dar düşünmek, bize yardım etmez gibi hissetmek. Depresyonumuzun sıkıntılarımızın çoğu bu yanlış algıdan geliyor.

Risale-i Nur'da imanı besleyen birkaç kavram var; biri *şevk* kavramı, birisi *şükür* kavramı, biri de *aşk* kavramı. Bunlar sonsuzluğu besleyen duygulardır. Bizde eğer sevgi varsa veya

şefkat varsa; sonsuzluğa bizi açar. Bize bir kapı olur. Şevkimizi hiçbir zaman yitirmememiz lazım. Ne halde olursak olalım daima şevkli olacağız, inanacağız ki, işler olacak, hakkından geleceğiz, başaracağız. Ne kadar seviyemiz düşük olursa olsun; bu şükür, şevk, aşk ve şefkat sayesinde kanatlanıp uçabiliriz, sonsuzluğa gidebiliriz. Aşk, şevk, şükür ve şefkat; bunlar kalbî duygulardır. Kalb sonsuz olduğu için seni sonsuzluğa açan, imanını besleyen duygulardır. Bunlar çok önemli.. Yani iman sonsuzdur ama imanı besleyen alt duyguları da beslemek lazım, tek başına iman olmaz. Tek başına iman, akıl dairesinde kalır, akıl sınırlı olduğu için o iman da sınırlı olur ve senin için kurtarıcı olmaz..

Onun için İmam Gazali ve Üstad Bediüzzaman sadece akıl ayağı ile giden kelam ilmini yetersiz görüyorlar..Şimdi Risale-i Nurda emir kavramı nasıl işlenmiş, diye bakalım.. Kastamonu Lahikası'nda bir hadis naklediliyor ve onun tefsiri yapılıyor:

Ümmetinden bir grup hak üzere devam edecekler, nihayet Allah emrini yerine getirinceye kadar. Emir, burada kıyamet.. Kıyamet gelinceye kadar bir cemaat, bir grup mutlaka hak üzere yaşayacaklar diye... Onun ebcedî değerleriyle kıyametin tarihi 1546 çıkıyor. Risale-i Nur emir kavramını çok güzel tefsir etmiş. Mesela havanın “emr”in bir arşı olduğunu 28. Lem’ada izah etmesi müthiş bir tesbittir. Şimdiye kadar, İslam âleminde **arş** kavramı anlaşılmamış. Arş deyince, Allah’ın oturduğu bir taht gibi anlaşılmış. Hâlbuki her şey Allah’ın bir arşıdır, fakat bazı nesnelere Allah’ın bir isminin arşındırlar.

Arş egemenlik alanı demektir kelime olarak. Mesela havada emir hakikati egemen, ışıpta ilim; bak bütün teknoloji elektriğe dayalıdır. Işıpta ilim egemendir, diyor Risale-i Nur. Toprakta hıfz ve hayat; orada canlılar ürüyor, muhafaza ediliyor. Su da rahmet arşıdır. Su, başlı başına bir rahmettir. **Arş** demek, icraat alanı, hâkimiyet alanı demektir. Arş ile ilgili hadisi bir daha hatırlatmakta fayda var.

Üstad Bediüzzaman, içtihadın kapısı açıktır; herkes içtihad edebilir, diyor. Fakat 27. Sözde *Aman içtihad zamanı değildir; kimse o kapıya girmesin,* diye uyarıyor. Sen dedin açıktır, niye kimseyi sokmuyorsun, şeklinde bir soruyu da; Çünkü bu asırda emir âlemiyle temasa geçen kimse yok, diye cevaplıyor. İchtihada sokmamanın sebebi bu.. Çünkü en dindar hocamız dahi, en ciddi cemaat reisimiz dahi; ben insanların dünyasını nasıl tamir ederim, onları nasıl zengin ederim diye uğraşiyor. Bu insanlar ahirette cehennemlik olacak mı, kimse bunu düşünmüyor. Kimse ibadet hayatını düşünmüyor. Kimse emir âlemini düşünmüyor. Bu asır, böyle deccalane ve materyalist bir asır olduğu için, bu kafayla içtihad olmaz, diyor Bediüzzaman. Ve yedi tane gerekçe gösteriyor. Ama eğer ehl-i kalb veya ehl-i iman veya mucizeye inanan, ahireti esas alan bir insan çıkarsa o içtihat edebilmeli; durmamalı; çünkü toplumun çok sorunları var. Sorun demek, içtihadla çözümler demektir.

Binlerce sorunumuz var aslında. İchtihad yapmalıyız, gayret etmeliyiz, kendimizi hazırlamalıyız; seviyemiz ne olursa olsun. Ama bir şartla; ahireti dünyaya tercih ediyorsak, emir âlemini mahlûkat âlemine tercih edebiliyorsak, kalb hayatını akla tercih edebilirsek, inanın ki biz de içtihad yapabileceğiz. Yani Sahabiler, Tabiinler eğer yaptılarsa, biz de yapabiliriz. Çünkü her sahabinin çok bilgisi, yoktu, ama bu özellikleri vardı, sonsuzluk vardı, iman vardı, emir âlemi vardı, metafizik âlem vardı. Ahiret esastı onlar için. Dünya nasıl olsa geçer, diyorlardı.

Ruh, emir âleminden diyor 29. Söz’de. Bunu biraz açmakta fayda var, başta da temas ettik. Aslında ruh bir yazılımdır ve o yazılım Allah’ın emriyle oluşmuş. Yani Allah diyor ki; ey Melahat sen şu şu özelliklerde olacaksın, diye bir komut geliyor, o komuta göre genler diziliyor, o genler Melahat oluyor.

Emir, bu; *Allah'ın emrinden..* Emir nedir biliyor musun? Hayalinize şöyle bir şey gelmesin; Allah uzayın çok çok uzaklarından bir buyruk gönderdi, o buyruk da benim genlerimi şekillendirdi, o genler de ben oldum, işte benim ruhum, genlerim Allah'ın emridir diye düşünmeyin. Allah uzaklarda değil. Allah uzaklardan emir göndermiyor.

Bugün ispat edilmiş yine kuantum fiziğiyle; bir elektron hareket ederken, kâinattaki değil bütün atomlara göre bütün elektronlara göre mesaj alış verişi yapıyor, öyle şekil alıyor. Kuantum fiziğinde; bir parçacık eğer çubuk olarak görünecekse, o önce bütün kâinatla bir mesaj alış verişine geçiyor (bu ispat edilmiş, teori değil) alış veriş temasına geçiyor sonra şekil alıyor. Genlerimiz de Melahat olurken, Bahaeddin olurken, Kemal olurken, 23 kromozom anneden geliyor 23 kromozom da babadan geliyor; bu hücreler bölünmeden önce de kendi aralarında gen takası yapmışlar ki yeni bir kişilik, yeni bir ruh yaratılsın. İşte bu oluşumların bütün ekolojik dünya hatta bütün galaksiler, yıldızlar, burçlarla alakası var. Onun için burçlar ilmi diye bir realite var. Yani senin genlerin dizilirken; en uzak galaksiden, bütün ekolojik dengenin tümüne kadar hepsi sana bir emir gönderiyor. Sen şöyle ol, sen böyle ol diye emir geliyor.

Demek burada *Allah'ın emri* budur. Ve kim galaksilere hükmedemiyorsa ve kim ekolojik türleri ayakta tutamıyorsa, onların hayatına müdahale edemiyorsa, o bir gene de müdahale edemez; ettiği zaman da sakatlık doğuruyor. İnsanların genlere müdahalesi sakatlık doğurmuş şimdiye kadar. Çünkü oraya müdahale için bütün kâinatı avucunda tutman lazım. Bu da mümkün olmadığına göre, bizim müdahalelerimiz sakatlık doğuruyor. Onun için; bir sinek yaratamayacaklar, diyor. Bir sineği yaratmak için; bütün dünyayı, bütün ekolojik dengeyi hatta bütün burçları, galaksileri, güneşleri avucunda tutacak bir güç lazım.

Allah'ın eli bunları nasıl tutabiliyor, mealinde bir soru olursa cevap şudur: Bütün bu sistem ve bu varlıklar Allah'ın elidir zaten.. Ayrıca Allah'ın bir eli yok. Bütün galaksiler O'nun eli, bütün çevre dengesi ve türler O'nun eli. Allah sonsuz olduğu için, her şeyi, her şeye karşı kullanabiliyor. Taha Bey, ben Türkiye'yi nasıl kurtarırım diye düşünüyor; ama bunun dışında bir yol yok.

Bu millet yine ancak sonsuzlukla, imanla kurtulabilir. 1 trilyon para versen bir insanın kalbine imanı koyamazsın. Fakat bir kelime ile sonsuzluk âleminden gelen bir kelime ile yüz binlerce insanı hidayete getirebilirsin. Bir cümle ile bir sloganla; güzelce yerine oturabilirseniz, olur.

Soru: Ruha, yazılımdır, dediniz. Yazılım derken biraz sınırlamış olmuyor muyuz? Ruh müstakil değil mi? Allah-u Teâlâ'nın kâinattaki esması sınırlı, ruh müstakil. Yazılım dersek; onu sınırlandırmış olmuyor muyuz?

B. Sağlam: İzah edeyim.. Hücre diye bir varlık yaratıldı bir milyar sene önce. Bir tek hücre.. O hücre ne oldu biliyor musun? Hani hücre de ruhlu ya. Bu tek hücre 2 milyon tür oldu. Her türün de 50 bin katrilyon ferdi oldu. Hepsinin de kentrilyonlarca hücresi oldu. Bak bir şeyden, sonsuzu yarattı. Yani ruh, şekli belli bir yazılımdır. Beynimizde, ruhumuzda, kalbimizde.. Fakat bu ruh, sonsuzluk âlemiyle öyle temas halindedir ki, öyle sonsuz bir etkileşim içindedir ki; bu yazılım, bütün kâinatı ve bütün kâinatın olup bitenlerini içerdiği için, ruh emir âleminde, denilir.

Evet, şekli somut.. Fakat iki kere iki dört eder, formülü sonsuzdur; her yerde, bütün varlık âleminde geçerli. Ama somut olarak 4 kaleme indirebiliyoruz, 4 hücreye indirebiliriz, 4 insana indirebiliriz. Ruhumuzun şekil alması, yaratılması; beden itibarıyla, nefis itibarıyla. Yoksa ruh yazılım itibarıyla; bütün kâinattaki bilgi işlem hacminden daha geniş hacme sahiptir.

Soru: Allah direkt kendi ruhundan üflediği için mi?

B. Sağlam: Burada ruhundan kelimesi emrinden demektir. Çünkü *üfleme*, olağanüstü bir durumun ifadesidir; bu da emir demektir. Nasıl biz bir şeye üfledik mi, bu böyle olsun demek istiyoruz. Lambaya üflerseniz söndürür, ateşe üflerseniz tutuşur. Üflemenin de yerine göre manası değişiyor. Allah'ın üflemesi aynı üflemedir, fakat Kemal'de ayrı bir ruh yaratıyor, bende ayrı bir ruh yaratıyor. Kasıt ve irade orada esas.. Emir ve irade esas... Ruh bir yazılımdır, onun somut şekli beynimiz ve bedenimizdir, nefsimizdir.

Ama yazılım itibarıyla; emir âlemiyle, bütün varlıkla, bütün geçmiş gelecekteki olan biten her şeyle alakalı olduğu için, sonsuzluk ifade ediyor. Ruhun şekli yok, ruh soyuttur. Ruhun varlığı soyuttur, ilimdir, şekli yoktur. Ruhun şekli bizim yüzümüz ve bedenlerimizdir.

Soru: Şekli olduğu için bedenler, sınırlı olmuş oluyor.

Kemal: Yazılımın aslı da 0 ve 1'den ibaret. Dolayısıyla orada sadece tecelli kıymeti var. 0 ve 1'i anlarsan o zaman geri kalanı da anlarsın. 0 ve 1, yani bilgisayardaki yazılım, başka bir şey değil. İstek, dua ve karşılık..

Şöyle bir soru gelebilir; Allah bu kadar engin bir emir âlemine, rûhi imkânlarla, ilmî imkânlarla sahipken ne diye bu daracık dünyayı, sünnetullah kavramlarını yaratmış, bu gariban insanları pestil gibi eziyor? Tek kelimeyle cevabımız şudur; bu kurallar pişmek içindir. Çünkü zaten Allah'ın emir âlemi vardı, sonsuzdu, Allah bütün imkânlarla sahip idi... İstedi ki bu sonsuz manevi güçlere bir şekil de versin, bir kalıp da versin.

Yani sen varsın, evin var, barkın var, istiyorsun ki bir fotoğraf çekeyim duvara asayım. Allah'ın bu somut dünya ile kastı budur.. Bir mana üretmek.. Orada pişirmek istiyor. Kalıplarda pişirmek istiyor, manayı çoğaltmak istiyor.

Ölüm Allah'ın emridir dedik. Öldükten sonra niye biz ruhları görmüyoruz, niye ölümlerle temas geçmiyoruz; biliyor musunuz? Aslında veliler temas geçiyor, ruhlarla konuşuyor, gidip kabir azabını görüyor, kimin azapda olduğunu, kimin olmadığını görüyor. Fakat bizler mahlûkat dünyasında sınırlı kaldığımız için onlarla temas geçemiyoruz. Yani ben dükkân olamasa aç kalırım, tarlam olmasa aç kalırım diye inandığım müddetçe veli olamam. Olamadığım müddetçe de ölümlerle temas geçemem. Kim ölümlerle temas geçebilir? Emir âlemi içinde yaşayan; yani parayı boş vermiş, cinselliği boş vermiş, şöhreti boş vermiş olan.. Hani A'mâk-ı Hayâldeki Aynalı Baba gibi. Halk âleminin dışına çıkmamız lazım.. Ara sıra da olsa. Veya hiç olmazsa gönül olarak..

Demek bu müşahhas mahlûkata böyle yapışırsak, param kayboldu, aman ben yok oldum, iflas ettim, öleceğim, açlıktan gebereceğim, dedikçe veli olamayız. Olamadıkça da öldükten sonraki emir âlemini, kabir âlemini, berzah âlemini göremeyiz. Ama görenler var, konuşanlar var. Hayvanlar bile görüyormuş, hadis rivayetlerinde var. Çok ilginç; çünkü hayvanların endişesi yok; aç kalacağım veya tok olacağım, param yoksa aman ben ne yapacağım, kimsem yok, aman ben hapse düşeceğim, gibi endişeleri yok.

Biz halk âlemini emir âlemi namına işletirsek; yani Allah bana çalış dediği için çalışacağım, ben açlık korkusuyla çalışmamalıyım; Allah bana kendini öv dediği için kendimi öveceğim, söv dediği için söveceğim, nefsim istediği için değil. Allah 24 saat çalış dediği için çalışırsak, biz bu mahlûkat âlemini de emir âlemi haline getiririz; yavaş yavaş kalbimiz intibaha gelir; Bu da Allah'ın emridir; yani Allah dilerse. Allah'ın emrine bağlı, dilerse; ölümlerle, metafizik

âlemlerle temas edebilirsin; duanla ve niyetinle bazı işler düzelebilir, metafizik âleme geçebilirsin, mezaristana gidip gördüğün zaman, kimin azap çektiğini kimin çekmediğini görürsün.

Bu bir hurafe değil; bir başka boyuta açılmadır. Başka boyuta açılmak, 3 boyuta hapsolmaktır. Ama biz kendimizi kilitliyoruz, çiviliyoruz. Hatta hadiste var ki; ölüm emri geldiği zaman, yünün dikenler içinden çekilmesi kadar, insana acı veriyor. Çünkü ben burada 40 tane çiviyle kendimi çivilemişim. Çocuk çivi, hanım çivi, dükkân çivi, kitap çivi, yazılar her birisi birer çivi, siyaset bir çivi.. Demek 40 tane çiviyle ben kendimi mahlûkat âlemine kilitlemişim. Azrail geldiğinde ve Allah'ın emri kesinleştiğinde o çivileri söküyor. Söktükçe de acı veriyor. Şimdi eğer ruh ve kalbimizi çivilemesek, dervişler gibi kanaatkâr olabilesek yani sonsuzluğa inansak, dualarla işin olabileceğine inansak; ama Allah'ın emrini unutmadan; emrettiği için çalışsak, emrettiği için yazsak, bu çok güzel olur, sonsuzluğa ve özgürlüğe açılma olur.

Niyet; o daracık şekli, mahlûk hali, sonsuzluğa açılan bir penceredir, bir penceredir niyet. Niyet manevidir, sonsuzluk ifade eder. Bir insan bir tokat yüzünden 5 sene hapis yatar, aynı insan 5 bin insanı öldürüyor bir saat hapis yatmıyor.

Bak manevi bir değer. Niyetlerimize göre işimizi emir âlemine bağlayabiliriz. Niyet çok önemli, niyetin ne ise, sen osun. Düşüncen ne ise, senin yazılımın odur, senin ruhun odur. Evet, beynimizdeki sorunlar, sıkıntılar, dertler, niyetler, ruhanî oluşumlar, metafizik oluşumlar yüzümüze yansıyor. Bazı feraset sahibi kişiler, yüzüne bakar seni anlar. Kur'anda da vardır, Muhammed suresi ayet, 30; *istersek onları sana gösteririz* (keşif ve kalb gözüyle..) *ama diyor: Zaten sen onların sözlerinden ve yüzlerinden onları tanırsın..* Göstermeye gerek yok. Bu ayet çok önemli.. Bazıları insanda kalbin keşfi açılmaz diye, bu ayeti delil gösteriyor; Fakat *İstersek o münafikları sana gösteririz*, yani kalb gözünün açılıp açılmaması Allah'ın elinde, ifadesi bunun aksini söylüyor. Ayrıca *sen onları seslerinden ve yüzlerinden tanırsın*, diyor. Çünkü ses tonu ve yüz şekilleri insanın ruhunun aynasıdır, ölçüsüdür. Evet, bu nokta ilmî bir hakikattir.

Hulasa: Allah'ın emir âlemine teslim olmak için, Allah'ın emir âlemini yaşamak için ve o âleme girmek için Allah'ın memuru olmak lazım. Memurlar çok rahattır; maaş belli, gelir belli, hiçbir stresi yok, hiçbir sorunu yok, *devlet baba her şeyi görür*, derler.

Demek biz de eğer endişelerimizi giderebilirsek, Allah namına çalışırsak, Allah'ın devletiyle entegre olursak sonsuzluğa açılabiliriz, metafizik icraat yapabiliriz. Sıradan bir er, bir general kadar iş görür o zaman. Biz âdi bir er de olsak, eğer Allah namına hareket edersek, emir tahtında hareket edebilirsek bir general, bir cumhurbaşkanı kadar iş görebiliriz. Bu kapı açıktır.

Bir kızımızın bir sorusu vardı. Nerede ne yapacağımızı çözemiyoruz. İşte insanlık budur; nerede nasıl davranacağını bilmesi lazım. Yani nerede ne kadar emir âlemini işleteceğiz, ne kadar mahlukat âlemini işleteceğiz.. Bunun ölçülerini kendimize bir program, bir rehber yapmamız lazım. Bu rehber de Peygamber'in sünnetidir. Mesela acıkmış, susamış, evlenmiş, dişi kırılmış, sünnetullahın çerçevesinin dışına çıkmamış. Fakat çare kalmadığı zamanda mucizeler devreye girmiş. Biz de iki âlemi Peygamber Efendimiz gibi birleştirmeliyiz. Yani sabah erken kalkacağız, akşama kadar çalışacağız, O'nun memuru olarak.

Ama endişe olmayacak; ben aç kalır mıyım kalmaz mıyım, işten atılır mıyım atılmaz mıyım endişesi olmayacak. Yani hem kadere teslim olacağız, hem sorumluluk üstleneceğiz. Yerine göre ebediyen dünyada yaşayacakmışız gibi çalışacağız, yerine göre yarın kabre girecekmişiz gibi, emir âlemine teslim olacağız. Bu dengede sonsuzluk, sırat-ı müstakim sırrı var ve insan mutlu olur.

Ama eğer mahlûkat âlemiyle emir âlemi çatışırsa tercihi ahiret lehine, emir âlemi lehine, din lehine, mukaddesat lehine yapacağız. Yani, bedenimiz ölse; zaten ölümlüdür, önemli bir kaybımız olmaz, ha bugün ölmüş ha 40 sene sonra ölmüş. Fakat ruhumuz, o yazılım ölse; sen bütün kâinat kadar bir varlığını kaybediyorsun. Birinde 60 kg bir et kaybediyorsun, çürük bir et kaybediyorsun, fakat diğerinde; bütün kâinat kadar... Çünkü her insanın ruhu, manevi ve soyut olduğu için, emir âleminden geldiği için; emir âleminin bir noktası, mahlûkat âleminin bütün galaksilerinden daha büyüktür, beynimizdeki bilgi işlem hacminin kâinattaki bütün atomlardan daha çok olması gibi.

Bir iki notumuz daha var. Ahiretin maddi azapları çok kişiyi korkutuyor. Ebedî bir cehennem, en kızgın bir ateş.. Ahiretin ebedî azabı Kur'anda çok şiddetli anlatılır. Orada şöyle bir sır var; küçük bir azap, ebedî olduğu için çok büyüktür, bir de ebedî bir âlem olduğu için, emir âleminden olduğu için çok büyüktür. Yoksa bizim bu dünyada çektiğimiz azap kadardır ancak. Sırf irşad içindir o ağır tahşidatlar.

Ama buranın bir kelimesi oranın bir cenneti ediyor. Orada da öyle; küçük bir azap çok acıtıyor, çünkü ebedî bir mana taşıyor. Şunu anlatmak istiyorum; nasıl mahlûkat âleminin ölçüleri farklı, emir âleminin ölçüleri farklı, dünya ve ahiretin ölçüleri de farklıdır. Bir kısmı değer olarak farklıdır, bir kısmı nicelik olarak farklıdır. Onun için biz ahirete gitmeden ahireti tam anlayamayız. O ayetler kafamızı karıştırmayın. Yok, şu kadar azap nasıl olur? Nasıl olurmuş orada anlarız.

Şu kadar biliyoruz ki; tek bir hücre (genetik yapımız) küçük bir şey, yani 400 bin defa büyütüldükten sonra görülebilir. Bu hücre, kâinatta yaratılma anından ta kıyamete kadar cennete kadar olmuş olacak her şeyi içinde barındırabilir. Çünkü genetik yapı, emir âlemiyle ilgilidir. En somut örnek genetik yapıdır. Allah o atomlara diyor ki; sen şöyle dizil, onlar da öyle diziliyor, o diziliş bir yazılım oluyor ve sonsuz bir varlığı içerebiliyor.

İşte ahiret de böyledir; küçük bir azap, ama devamlı ve acıklı olduğu için çok büyük görünebilir ve Kur'anda onun için büyük anlatılmış olabilir. Yoksa imha yok, mahvolma yok ve taşıyamayacağımız azap da yok. Biz burada nasıl açlığa, sıkıntıya, kansere, yaraya bereye tahammül ediyorsak, orada da o azaplara tahammül edeceğiz. Yani tahammülün ötesi bir azap yok. Fakat emir âleminden olduğu için, sonsuz bir âlemi içerdiği için büyük bir kayıp sayılır. Yani sürekli akan bir çeşme, büyük bir okyanustan büyüktür. Belki orada bir çeşmeyi kaybetmek, buradaki bir okyanusu kaybetmekten daha çok acıklı olabilir.

Bahaeddin Sağlam